

Fotograaf: Roland Pupulin

EFFECTEN ONDERWIJSBEZUINIGINGEN KABINET SCHOOF-I ERGER DAN VERWACHT

Binnen de Nederlandse universiteiten en hogescholen, waar al een alarmerend hoge werkdruk heerst¹, is t inmiddels gevallen kabinet Schoof geconfronteerd met drastische bezuinigingen. We kennen verhalen van werkplekken waar reorganisaties al worden doorgevoerd, er vacaturestops zijn, tijdelijke contracten niet worden verlengd, de werkdruk stijgt en de sociale verhoudingen verharderen. We maken ons enorme zorgen over het welzijn van medewerkers en de kwaliteit van het voor de samenleving zo belangrijke onderwijs en onderzoek.

Om inzicht te krijgen in de effecten van de bezuinigingen hield de FNV eind mei 2025 een enquête onder de medewerkers binnen het WO. De enquête werd 1400 keer ingevuld en geeft een representatief en valide beeld. In de rest van dit rapport staan de resultaten verder uitgewerkt. Helaas zijn de effecten van de bezuinigingen nu al erger dan verwacht.

We roepen de politiek met klem op om het hoger onderwijs en onderzoek, en daarmee ook Nederland, te behoeden voor een ramp en de bezuinigingen nú terug te draaien. Daarmee kan de grootste schade nog worden afgewend. Goed onderwijs en onderzoek is immers essentieel voor onze democratische rechtsstaat.

¹ Onderzoeksrapport Arbeidsinspectie Psychosociale Arbeidsbelasting Universiteiten uit 2024 en Onderzoek van de FNV naar Reële Taakbelasting op de Universiteiten uit 2023

RESULTATEN

WERKOMSTANDIGHEDEN NU AL VERSLECHTERD

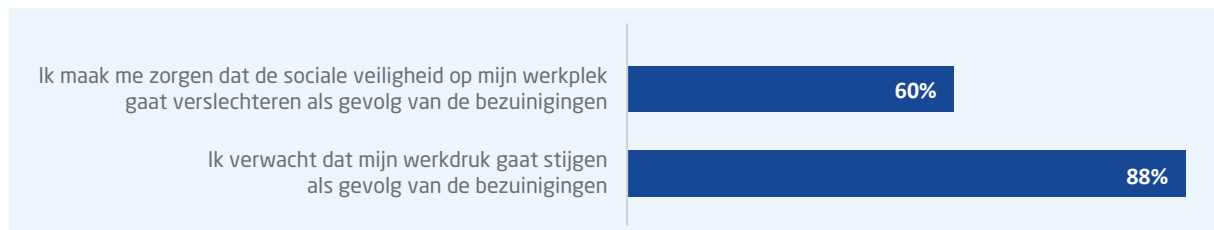
Respondent: *"Ik werk niet als onderzoeker maar ondersteunend. Ik zie dat collega's taken krijgen van anderen die met pensioen gaan of vertrekken, daardoor neemt de werkdruk toe. Ze worden niet vervangen. Het is zeer zorgelijk."*

In een sector waar 36% van het wetenschappelijk personeel hoge tot zeer hoge uitputtingsverschijnselen vertoont volgens onderzoeksresultaten van de arbeidsinspectie (2024) en 70% al jarenlang te hoge werkdruk ervaart, geeft 59% van de werknemers aan dat hun werkdruk sinds de bezuinigingen nog verder gestegen is. Ook geeft 43% van de werknemers aan dat de sociale veiligheid is verslechterd in het afgelopen jaar.

VERWACHTING IS DAT WERKOMSTANDIGHEDEN VERDER VERSLECHTEREN

Respondent: *"Veel collega's zijn vertrokken wiens contract niet verlengd mocht worden door de bezuinigingen. Hierdoor zitten we nu al met een groot tekort aan personeel om het onderwijs te kunnen draaien. Onderzoek is daarmee volledig naar achteren geschoven voor sommige collega's. Maar de grootste zorg is dat meerdere collega's op omvallen staan door de toegenomen werkdruk. De werkdruk zal alleen maar toenemen. Uiteindelijk zal dit alleen maar hogere kosten met zich meebrengen. Er is dus groot onbegrip voor de bezuinigingen."*

88% van de werknemers verwacht dat de werkdruk verder zal gaan stijgen en 60% verwacht dat ook de sociale veiligheid verder zal verslechteren.

KWALITEIT ONDERZOEK EN ONDERWIJS DAALT

Respondent: *"Er wordt gevraagd meer werk te verzetten in minder tijd voor hetzelfde salaris. Dat is niet werkbaar. Het onderwijs wordt door deze financieringstekorten dermate onaantrekkelijk gemaakt, terwijl dit de motor van de maatschappij is. Ongeschoolde mensen zijn kwetsbaarder en zullen op den duur meer geld gaan kosten. Ik wil mij hiervoor inzetten, maar het wordt me aan alle kanten moeilijk gemaakt. Er wordt met onderwijs omgegaan alsof het een filantropische instelling is. Dat is het niet. Het is een business en die moet gefinancierd blijven worden."*

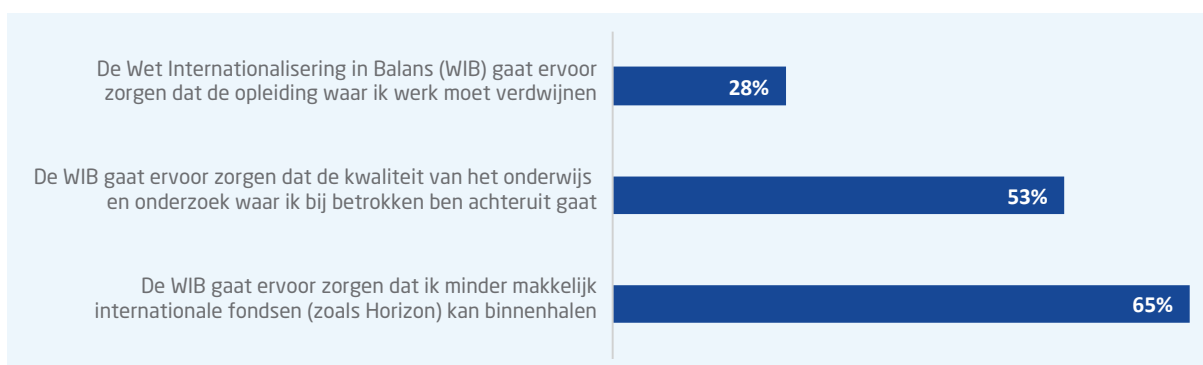

Het overgrote deel van het personeel verwacht dat de kwaliteit van onderwijs en onderzoek achteruitgaat. Onder het ondersteunend personeel vreest 78% data de kwaliteit van hun werkzaamheden achteruit zal gaan. Maar liefst 88% maakt zich zorgen over de achteruitgang van de onderwijskwaliteit van hun opleiding.

Ook klinken binnen het onderzoek alarmerende signalen. 64% van de onderzoekers verwacht dat de kwaliteit van hun onderzoek zal afnemen. Daarnaast geeft 56% aan dat de wetenschappelijk integriteit nu al wordt aangetast, doordat universiteiten steeds afhankelijker worden van financiering uit de non-profit sector. 47% vreest dat deze ontwikkeling de integriteit van het onderzoek in de toekomst verder zal ondermijnen.

GEVOLGEN VAN DE WET INTERNATIONALISERING IN BALANS (WIB)

Respondent: *“Vooral veel mijn talentvolle internationale collega’s overwegen om de universiteit te verlaten voor mogelijkheden in het buitenland (met name Duitsland) of hebben deze al verlaten.”*

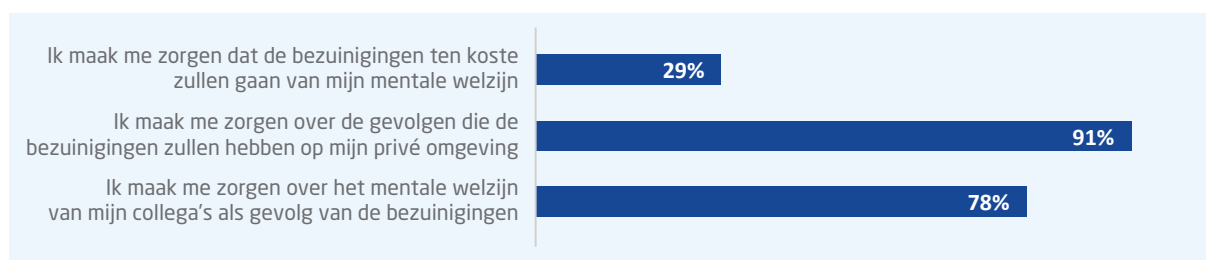

De academische wereld heeft bij uitstek een internationaal karakter. Het kabinet Schoof wilde met de WIB het aantal internationale studenten terugbrengen en Engelstalige bachelors afschaffen (enkele uitzonderingen daargelaten)². 28% van de medewerkers stelt dat de WIB tot gevolg heeft dat hun opleiding gaat verdwijnen. Door minder studenten is er ook minder financiering. 53% van de werknemers stelt dat dit de kwaliteit van onderwijs en onderzoek ondermijnt. Veel internationale onderzoekers/docenten zullen vertrekken uit Nederland. De combinatie van alle factoren leidt er volgens 65% toe dat ze minder kans zullen maken op internationale fondsen zoals Horizon.

² Terwijl de enquête uitstond heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen, waarmee de Toets Anderstalig Onderwijs voor bestaand bachelor aanbod uit de wettekst van de WIB dient te worden gehaald. Dit maakt interpretatie van bovenstaande gegevens lastig.

MENTAAL WELZIJN MEDEWERKERS

Respondent: *Alles is in een neerwaartse spiraal gekomen. Het is verbijsterend hoe met rasse schreden alles onderuitgaat! Door veel te veel werk zit ik nu ziek thuis. Ik ben nu bijna geheel afgekeurd door zuinigheid van de overheid."*

Al deze ontwikkelingen zorgen voor extra stress in een sector die al zwaar onder druk staat. Een derde van het wetenschappelijk personeel bevindt zich in de gevarenszone voor een burn-out³.

Het is dan ook niet verrassend dat 29% van de medewerkers aangeeft zich door de bezuinigingen extra zorgen te maken over hun eigen mentale gezondheid. Maar de zorgen reiken verder: 91% maakt zich zorgen over de impact van de bezuinigingen op hun privéleven, en 78% vreest voor het mentale welzijn van collega's. De menselijke prijs van dit beleid is onmiskenbaar hoog.

WERKNEMERS DENKEN AAN VERTREK SECTOR

Respondent: *"Op het gebied van onderzoek zie je mensen ook vertrekken naar het buitenland omdat de kans op onderzoeksgeld nog verder is verslechterd. Er zijn ook geen onderwijs-assistenten meer."*

Door de bezuinigingen zegt 12% van de werknemers nu al te vertrekken. Eén derde van de werknemers zegt te vertrekken als de werkdruk hoger wordt.

BIJLAGE 1 STEEKPROEF EN VERANTWOORDING

Veldwerkperiode: 21 mei tot 3 juni 2025

Aantal compleet ingevulde enquêtes: 1403

Nederlandstalig 83%
Engelstalig 17%

Lid van de FNV

Ja 64%
Nee 36%

N=1403

Leeftijd

< 25 jaar 1%
25 - 34 jaar 25%
35 - 44 jaar 25%
45 - 54 jaar 22%
55 - 64 jaar 23%
65 - 74 jaar 3%

OBP 45%
Docent 16%
Docent-Onderzoeker 25%
Onderzoeker 6%
Promovendus 7%
Student Assistent 1%

Onbepaalde tijd
(vast contract) 80%
Bepaalde tijd 18%

³ Onderzoeksrapport Arbeidsinspectie Psychosociale Arbeidsbelasting Universiteiten uit 2024 (pagina 25)